

Đề bài

*Phân tích một đặc
điểm mà anh (chị) cho
là đặc sắc nhất trong*

**Ông già
và biển cả.**

Bài làm

Hemingway (1899 – 1961) là văn hào Mỹ, được Giải thưởng Nobel về văn chương năm 1954. Từng tham gia Thế chiến I, cuộc chiến tranh Tây Ban Nha và Thế chiến II với tư cách là người lính, là phóng viên mặt trận. Ông để lại dấu ấn trong cả 3 thể loại: truyện ngắn, tiểu thuyết và kịch. Có tác phẩm nói lên tâm trạng một thế hệ thanh niên trong và sau chiến tranh như “Giã từ vũ khí”. Có tác phẩm kể chuyện săn bắn, đấu bò như “Chết vào buổi chiều”, “Những ngọn đồi xanh châu Phi”... Với 2 kiệt tác “Cuông nguyện hồn ai”, “Ông già và biển cả”, tên tuổi Hemingway lừng danh trên thế giới. Văn phong của Hemingway giản dị, trong sáng, ẩn chứa nhiều triết lý sâu sắc về thế giới tự nhiên và con người, chất liệu sống ngồn ngộn, độc thoại nội tâm, tình huống biến hóa, căng thẳng, đa nghĩa và đa thanh, mà ông gọi là nguyên lý “tảng băng trôi” có một phần nổi và 7 phần chìm, mang hàm nghĩa và triết lý sâu xa, thú vị.

“Ông già và biển cả” là một trong những tác phẩm đã đưa tên tuổi Hemingway trở nên lừng lẫy trên thế giới. Trong đó, hay nhất có lẽ là đoạn trích “Đương đầu với đàn cá dữ”.

Lão chài Xanchiagô sống cô độc trong một túp lều trên bờ biển ngoại ô thành phố LaHabana. 84 ngày đêm ra khơi gặt vụn xúi quẩy, đi đi về về chẳng câu được một con cá nào. Lần này ông lại ra khơi, đưa thuyền đến tận vùng Giếng Lớn nơi có nhiều cá nhắt. Buông câu từ sáng sớm mãi đến non trưa phao câu mới động đậy. Cá mắc câu kéo chiếc thuyền chạy. Lão gò lưng, gập mình kéo lại. Từ trưa tới chiều, rồi một ngày một đêm nữa trôi qua. Bàn tay bị dây câu cứa rách nát ứa máu. Không một mẩu bánh bỏ vào bụng. Chân tê dại, tay trái bị chuột rút, mệt lả nhưng lão không chịu buông tha: “Minh sẽ cho nó biết sức con người có thể làm được gì và chịu đựng được đến đâu!” “Sáng ngày thứ 3 cá đuối dần, lão chài dùng lao đâm chết cá, buộc cá vào đuôi thuyền, hân hoan trở về bến. Con cá nặng độ 6, 7 tấn dài hơn thuyền khoảng 7 tấc. Trong màn đêm, đàn cá mập đuổi theo chiếc thuyền, lẫn xả vào đớp và rĩa con cá kiếm. Lão chài dùng mái chèo quật tới tấp vào đàn cá dữ trong đêm tối. Lão chài về tới bến, con cá kiếm chỉ còn lại bộ xương. Lão nằm vật ra lều ngủ thiếp đi, “mơ thấy đàn sư tử”. Sáng hôm sau, bé Manôlin chạy sang lều rồi đi gọi bạn chài đến săn sóc ông.

Sau 87 ngày đêm ra khơi đánh cá, ông lão Xanchiagô mới câu được con cá kiếm không lồ, nặng độ 6, 7 tấn, dài hơn chiếc thuyền câu khoảng 7 tấc. Đói khát, mệt rã rời, đôi tay bị dây câu do cá kéo cứa rách, ứa máu. Cái giá phải trả cho một chuyến ra khơi thật đáng tự hào. Bạn chài chắc sẽ không chế giễu lão về vụn xúi quẩy nữa! Lão càng tự hào về “sức con người có thể làm được gì và chịu đựng được đến đâu!” Ở đời có lúc miếng ăn đã kề miệng vẫn còn bị kẻ khác giật mất! Trường hợp lão Xanchiagô mất con cá kiếm quả đúng như vậy. Trên đường giong cá về bến, lão chài lại gặp chuyện chẳng lành. Đàn cá mập đã thực mạng lao vào thuyền lão để đớp

mồi. Cảnh “đương đầu với đàn cá dữ” diễn ra vô cùng bi tráng. Lão chài bị bất ngờ, bị động hoàn toàn. Thế và lực quá chênh lệch. Cuộc chiến diễn ra giữa biển đêm. Lão chài chẳng khác nào một kẻ mù giữa vòng vây của đàn cá dữ! Chỉ có một cái chày làm vũ khí. Lão thân cô thế cô, lại bị kiệt sức sau 3 ngày 2 đêm đuổi bắt con cá kiếm mắc câu. Kẻ thù của lão chài là một đàn cá mập đông đảo, khát mồi và cực kỳ hung dữ. Cá lại được màn đêm, được sóng biển che giấu, bất ngờ xuất hiện. Đàn cá biến hóa, lão chài căng mắt nhìn chỉ thấy “những chiếc vi cá mập xẻ dọc ngang trên mặt biển và những đường lân tinh lấp lánh”. Những hàm răng cá mập táp mồi “sần sập”, lưng đàn cá dữ cuộn sóng làm cho “chiếc thuyền câu chòng chành”. Không chỉ con cá kiếm mà ngay cả lão chài cũng sẽ trở thành mồi ngon cho đàn cá dữ đói mồi! Héminguây đặc tả lưng cá mập đội con thuyền câu đã vẽ nên một cảnh hãi hùng, đầy nguy hiểm!

Cuộc chiến đấu mỗi lúc một dữ dội. Người đọc có cảm giác là bao nhiêu cá mập ở vùng biển “Giếng Lớn” đã kéo tới bủa vây lấy chiếc thuyền câu. Lão già như bị màn đêm bịt mắt, “vụt nháo nhào lên những chiếc đầu” cá mập. Lão bị động “kháng cự một cách tuyệt vọng với một kẻ thù mà lão chỉ nghe bằng tai, bằng cảm giác “Thật bất ngờ cái chày – vũ khí chiến đấu – bị cá dữ ngoạm “giật phắt đi”. Lão Xanchiagô đâu phải là kẻ tầm thường, khoanh tay đầu hàng đàn cá mập! Thành quả lao động được làm nên bằng mồ hôi và máu, không thể nào để đàn cá dữ cướp đi. Nhanh nhẹn và dũng mãnh, lão tháo tay lái làm vũ khí chiến đấu. Cuộc chiến giữa người với đàn cá dữ ngày một trở nên dữ dội quyết liệt! Lão già lấy hết sức bình sinh, nắm chắc tay lái, thẳng cánh, vụt túi bụi ra bốn phía”. Lão chài bị đàn cá mập khép chặt vòng vây! Đàn cá dữ túm tụm lại đằng sau lái, con nọ tiếp con kia. Khi thì cả bầy một lượt, chúng đâm bổ vào xác con cá. Bầy cá dữ khát mồi không chịu rời chiếc thuyền câu “ngoạm xong một miếng quay ra rồi quay trở lại. Xác cá bị rĩa, bị đớp, bị ngoạm. Những mảnh thịt mà đàn cá mập đớp được” lấp lánh dưới nước!

Con cá kiếm không lồ thế mà giờ đây chỉ còn một ít thịt dính vào đầu! Con cá cuối cùng xông đến đớp vào đầu cá. Có thể nói đây là một hiệp đấu ác liệt, cá và người đánh giáp lá cà. Lão chài dũng mãnh “hoa cái tay lái lên và quật đúng vào răng hàm cá mập”. Ông lão giáng trả như vũ bão “quật liên hồi hai bận, ba bận, mười bận!”. Bất thình lình chiếc tay lái gãy rắc, lão dũng mãnh vẫn tiếp tục quật vào đầu cá... vụt nữa làm cho “con cá mập nhả con cá và oằn mình lặn xa”. Như người lính chiến ngoan cường trên chiến địa, đánh đến giọt máu cuối cùng, bắn đến viên đạn cuối cùng, hết đạn thì dùng lê tử chiến với giặc, lão chài Xanchiagô cũng vậy! Một mình đơn độc chống với đàn cá dữ giữa biển đêm, khi cái chày bị cá mập ngoạm mất, lão bình tĩnh và sáng suốt xử lý tháo ngay tái làm vũ khí. Càng đánh càng hăng, lão đã quật tới tấp vào đầu cá dữ, quật mạnh đến nỗi gãy cả mái chèo. Lão đã giáng cho con cá mập sau cùng một đòn chí mạng!

Việc đánh bắt được con cá kiếm nặng 6, 7 tấn là một chiến công! Cuộc đấu với đàn cá dữ không cân sức, thịt con cá kiếm bị đàn cá mập ngoạm sạch, đớp sạch, nhưng lão vẫn còn giữ được bộ xương cá, giữ được con thuyền câu. Câu nói của lão: “Thuyền của mình vẫn tốt nguyên và chẳng sút mẻ một tẹo nào, trừ chiếc tay lái ra không kể. Cái đó cũng dễ thay!” – điều đó cho thấy, tuy thất trận nhưng lão chài vẫn còn tiềm lực! Nhất định lão lại ra khơi. Giữ vững niềm tin sau chiến bại không phải ai cũng có ý chí ấy! Lúc quật vào đàn cá dữ, ông lão cảm thấy một mùi kì dị trong mồm: “vừa tanh như sắt, vừa ngòn ngọt”. Mùi kì dị ấy là máu và cũng là dư vị cay đắng của sự thất bại! Như một sự tổng kết sau trận đánh, lão Xanchiagô nhổ toẹt máu xuống biển và nói: “Cho chúng mày nuốt đi lũ cá mập kia. Nuốt đi để tưởng tượng là vừa giết chết được một con người”. Một cái nhổ toẹt đầy khinh bỉ. Một câu nói vừa giễu cợt vừa thách thức kẻ thù! Trong chiến bại mà lão chài vẫn ngạo nghễ! Đó là tâm thế và bản lĩnh cứng cỏi của một con người chân chính. Cảnh “đương đầu với đàn cá dữ” được miêu tả rất sống động.

Lão chài được đặt trong thế đối địch tương phản chênh lệch. Các chi tiết nghệ thuật được khắc họa và tái hiện chủ yếu bằng thính giác, cảm giác, xúc giác... trong biển đêm vô cùng ghê rợn và ác liệt! Người thì máy đầy nhòm, cá thì lặn xả vào đớp mồi, bị quật như từ. Lời đối thoại của Xanchiagô với đàn cá mập lúc thì thách thức khinh bỉ, lúc thì thừa nhận thất bại. Vốn liếng còn đó, lão chài rồi lại ra khơi, chỉ có một mình đơn phương độc mã đương đầu với đàn cá mập thế mà sau cuộc chiến, lão chài lại nói: Gió cũng là bạn tốt của ta... đôi khi cũng là bạn tốt... biển cả với những bạn hữu và kẻ thù của ta... “Gió làm căng cánh buồm. Biển có đàn cá dữ, nhưng cũng có cánh chim hiền lành, biển là nơi làm ăn của lão và các bạn chài. Cách nghĩ của lão chài mộc mạc, bình dị nhưng ham sống biết bao.

Ở đời cái đáng sợ là không nhận diện được kẻ thù. Cái đáng sợ nữa không phải là sự thất bại mà là chưa biết tìm ra nguyên nhân thất bại. Ở đây, lão chài Xanchiagô tự nói với mình: “Ta thử nghĩ xem cái gì đã làm cho ta thất bại nhỉ? Không, không có cái gì cả. Ta đã đi xa quá! Đó là phần ngẫm của “tảng băng trôi” mà Hêminguây muốn gửi gắm bạn đọc: Mọi khát vọng đều đẹp, đều đáng yêu. Khát vọng quá lớn, vượt xa khả năng hiện thực thì sẽ thất bại. Hình ảnh lão chài Xanchiagô trong cảnh “đương đầu với đàn cá dữ” này cho ta bài học về sức mạnh, khí phách và niềm tin trong lao động và cuộc sống.